

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

".

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından, 11.10.2013 tarih ve 28792 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 2. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin; 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin 1, 3 ve 5 numaralı alt bentlerinin; 6. maddesinin ve 12. maddesinin iptali istemiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na karşı açılan davada, dava konusu Yönetmeliğin dayanağı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin Anayasa'ya uygun olup olmadığı incelendi, gereği görüldü.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının, 6495 sayılı Yasa ile değişik (f) bendinde; İş Güvenliği Uzmanı: "Usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanı ifade eder." kuralına yer verilmiştir.

6331 sayılı Yasa'ya dayanılarak hazırlanan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik 29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, "İş Güvenliği Uzmanı: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar veya teknik elemanı" ifade edecek şekilde tanımlanmış iken; 6331 sayılı Yasanın 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendindeki "İş Güvenliği Uzmanı" tanımının 6495 sayılı Yasa ile değiştirilmesinden sonra, dava konusu Yönetmeliğin 2. maddesi ile, Yönetmeliğin 4. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendindeki "İş Güvenliği Uzmanı" tanımı da değiştirilerek; iş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik eleman'ın, iş güvenliği uzmanı'nı ifade edeceği düzenlenmiştir.

Bu nedenle, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi, "İş Güvenliği Uzmanı" tanımının yapıldığı Yönetmelik maddesinin de dava konusu edilmiş olması nedeniyle, davada uygulanacak kural niteliğindedir.

I - 6331 sayılı Yasa'nın 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "...Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler..." ibaresinin, Anayasa'nın 2., 10. ve 49. maddesi yönünden incelenmesi:

Anayasa'nın 2. maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta

belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." kuralını taşımaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, her türlü işlem ve eylemi hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren devlettir. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedelememek için çaba harcamasını gerekli kılar.

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlığını taşıyan 10. maddesi; "(1) Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (2) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (3) Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınmaz. (4) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır." kuralını taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da belirtildiği üzere, kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasının ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasının engellenmesidir. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişi ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuki durumlar için aynı; ayrı hukuki durumlar için farklı kurallar getirildiğinde Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmiş olmaz.

Anayasa'nın 49. maddesinde, "(1) Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. (2) Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." kuralı yer almaktadır.

Anayasa'nın 49. maddesinde yer alan bu düzenleme, çalışma hayatına atılan kişilerin sağlığı ve güvenliklerine verilen değeri göstermesi bakımından önemlidir.

Öte yandan, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 sayılı Sözleşmesi 7.1.2004 tarihli ve 5038 sayılı Yasayla; İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 sayılı Sözleşmesi de 7.1.2004 tarihli ve 5039 sayılı Yasayla onaylanmış bulunmaktadır.

155 sayılı Sözleşmede, Sözleşmenin bütün ekonomik faaliyet kollarına uygulanacağı ekonomik faaliyet kolları teriminin, kamu hizmetleri de dahil olmak üzere çalışanların bulunduğu bütün kolları kapsadığı; çalışanlar teriminin, kamu çalışanları da dahil olmak üzere, istihdam edilen bütün kişileri kapsadığı belirtilmektedir. 161 sayılı Sözleşmede ise bütün ekonomik faaliyet dallarında ve tüm işletmelerde, kamu sektörü ve üretim kooperatifleri üyelerini de kapsayacak şekilde, tüm çalışanlar için, iş sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin sürekli bir şekilde geliştirilmesinin üstlenilmesi gerektiği hususu vurgulanmaktadır.

Anayasa'nın 90. maddesinin beşinci fıkrasındaki, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların yasa hükmünde olduğu; bunlar hakkında Anayasa Mahkemesine

başvurulamayacağı; temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalar ile yasaların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarla milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınacağı yolundaki hüküm nedeniyle, İLO Sözleşmelerinin birer iç hukuk kuralı haline geldiğinin; ayrıca, tarafı haline geldiğimiz bu milletlerarası sözleşmelerle ana hatları belirlenen, iş güvenliği alanında çalışma hayatının gerekli kıldığı yasal düzenlemeleri yapma konusunda yasama organının yükümlülüğünün doğduğunun da kabulü gerekir.

İş kazaları ve meslek hastalıkları, çalışma hayatında yaşanan sorunların en önemlilerindendir. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliği konusu, sadece ekonomik bir sorun olmayıp, toplumsal boyutları da bulunan teknik bir konudur.

Uluslararası Çalışma Örgütü verileri, Türkiye'nin ölümlü iş kazaları konusunda en yüksek orana sahip ülkeler arasında bulunduğunu göstermektedir.

Esasen 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, iş kazaları ve meslek hastalıklarının olabildiğince azaltılması amacıyla çıkarılmıştır.

İşçi sağlığının korunması ve iş güvenliğinin sağlanması ise; hangi sektörde olursa olsun işçilerin bedensel, ruhsal, sosyal durumlarını mümkün olan en üst düzeye çıkarmak, işçilerin çalışma koşulları yüzünden sağlıklarının bozulmasını önlemek, işçileri çalışmaları sırasında sağlığa aykırı etkenlerden ve tehlikelerden korumak, işçilerin fizyolojik ve psikolojik durumlarına en uygun mesleki ortamlarda çalışmalarını sağlamakla mümkün olabilecektir.

Görüldüğü üzere, "iş sağlığı ve güvenliği" çalışma hayatına ilişkin teknik bilgi birikimi, teknik uzmanlık gerektiren bir konudur.

İşyerlerinin çalışma koşullarının işçiler üzerindeki etkileri; meslek hastalığı veya iş kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler gibi teknik konular, faaliyette bulunulan sektöre göre değişkenlik gösterebilir. İş güvenliği uzmanlarının, görevlerini gereği gibi yerine getirebilmeleri için, koşullarını denetleyeceği üretim alanıyla ilgili teknik bilgiye sahip, konusunun uzmanı, yapılacak işin niteliğine uygun eğitim almış kişiler arasından seçilmeleri gerekmektedir. Başka bir anlatımla, iş güvenliği uzmanlığı, yapılan işin niteliği gereği teknik bilgi gerektiren bir mesleki faaliyettir.

Oysa, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, "İş Güvenliği Uzmanı" tanımında; iş sağlığı ve güvenliği alanında Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar ve teknik elemanlara yer verilmiş iken, 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Yasa'nın 101. maddesi ile, söz konusu tanıma, "...Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler..." ibaresi eklenmek suretiyle, iş güvenliği uzmanlığı; sadece mühendis, mimar ve teknik elemanların yapabileceği bir iş olmaktan çıkarılmıştır.

Yasadaki tanıma eklenen "...Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler..." ibaresiyle kastedilen, görev ve yetkileri aynı Yasa'nın 24. maddesinde düzenlenen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulunda görev yapan müfettişler ise; hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, idari bilimler, işletme gibi sosyal bilimler alanında eğitim veren yükseköğretim programlarından mezun olanların katılabildikleri yarışma sınavı sonucuna göre müfettiş yardımcısı olarak işe başlayanlar ile yeterlilik sınavı sonrasında müfettişliğe atananlardan oluşmaktadır.

Bu haliyle, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendindeki, "...Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler..." ibaresi, yapılan işin niteliği gereği sadece mühendis, mimar ve teknik elemanlarca yapılabilecek bir iş olan "İş Güvenliği Uzmanlığı" tanımını, idari denetim, inceleme ve soruşturma ile görevli ve yetkili olan müfettişleri de kapsayacak şekilde genişletmesi ve kavram karışıklığına yol açması nedeniyle Anayasa'nın hukuk devleti ilkesine, eşitlik ilkesine aykırı ve çalışma barışını bozucu nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

II. Sonuç ve İstem:

Açıklanan nedenlerle ve bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o dava sebebiyle uygulanacak yasa kuralının Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurulması gerektiğini düzenleyen 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrası gereğince, yukarıda açıklanan gerekçelerle; 6331 sayılı Yasanın 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "...Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler..." ibaresinin Anayasa'nın 2, 10 ve 49. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına; dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, 2.6.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."